

БӨЛІМ: ЖАЛПЫ РУБРИКА

Мектеп жасына дейінгі балаларға экологиялық тәрбие берудің маңызы.

ЖАРИЯЛАНДЫ
09.03.2025СІЛТЕМЕ
<https://bilimger.kz/176609/>**Нурмаханова Жулдыз****Лауазымы: Тәрбиеші****Ақмола облысы****Қорғалжын ауданы****Қорғалжын ауылы,****Балауса бөбекжайы балабақшасы.**

Кіріспе: Экологиялық тәрбие – бұл тек білім беру жүйесінің міндеті ғана емес, ол болашақ ұрпақтың табиғатқа деген көзқарасын, адамгершілік қасиеттерін қалыптастырудағы маңызды элемент. Мектеп жасына дейінгі балаларға экологиялық тәрбие берудің маңыздылығы олардың дамуы мен тұлға ретінде қалыптасуына зор әсер етеді. Осы кезеңде бала қоршаған ортаны тануды бастайды, табиғатқа деген қызығушылық, сүйіспеншілік пен жауапкершілік сезімдері оянады.

Негізгі бөлім:**Экологиялық тәрбие дегеніміз не?**

Экологиялық тәрбие дегеніміз — балаларды табиғатқа құрметпен қарауға, оны қорғауға және экологиялық мәдениетті қалыптастыруға бағытталған тәрбиелік процесс. Бұл үдеріс балаға табиғаттың адам өмірінде қаншалықты маңызды екенін түсіндіріп, экологиялық сана-сезімді оятуға негізделген. Мектеп жасына дейінгі кезеңде берілген экологиялық тәрбие баланың қоршаған ортаға деген дұрыс көзқарасын қалыптастырып, табиғатты сақтаудың маңыздылығын ерте түсінуге мүмкіндік береді.

Экологиялық тәрбие балаларды қоршаған ортадағы заңдылықтарды тануға үйретеді, олардың қоршаған табиғатпен байланысын нығайтады және экологиялық мәдениеттің негіздерін қалыптастырады. Бұл процесте экологиялық мәдениет адамның табиғатты

қорғауға, оны сақтауға және ұқыпты қарауға деген ішкі қажеттілігін дамыту арқылы жүзеге асады.

Мектеп жасына дейінгі балаларға экологиялық тәрбие берудің негізгі бағыттары:

Табиғатты таныстыру.

Мектеп жасына дейінгі балалардың табиғат әлеміне қызығушылығын ояту және табиғаттың алуан түрлілігін таныстыру экологиялық тәрбиенің алғашқы қадамы болып табылады. Табиғатпен танысу арқылы балалар өсімдіктердің, жануарлардың, ауа-райының және басқа да табиғи құбылыстардың қандай маңызды рөл атқаратынын түсіне бастайды.

Табиғатты тануға арналған экскурсиялар, саяхаттар немесе табиғи материалдармен жасалатын ойындар арқылы балалар өсімдіктердің өсуін, жануарлардың мінез-құлқын бақылап, табиғи құбылыстарды тәжірибе жүзінде зерттей алады. Бұл әдіс арқылы балалар қоршаған ортаға жауапкершілікпен қарау қажеттілігін түсініп, табиғатты сүйіп, қорғауға үйренеді.

Табиғатқа деген сүйіспеншілік пен құрмет қалыптастыру.

Табиғатқа деген сүйіспеншілік пен құрметті қалыптастыру балалардың моральдық-этикалық тәрбиесінің ажырамас бөлігі болып табылады. Бұл бағытта балаларға табиғаттың сұлулығын көрсетіп, оның нәзіктігін, көптүрлілігін және бірегейлігін түсіндіру маңызды. Балаларды өсімдіктерді, жануарларды қорғауға, ағаш отырғызу сияқты іс-шараларға белсенді қатыстыру арқылы олардың табиғатқа деген сүйіспеншілігін оятуға болады.

Оларды табиғатты қорғауға баулу арқылы экологиялық сананы қалыптастырудың негізі қаланады.

Табиғатпен өзара әрекет ету

Экологиялық тәрбиеде балаларды табиғатпен тікелей әрекетке түсірудің мәні зор. Табиғатпен байланысқа түскенде балалар оны тереңірек түсініп, сезінеді. Олар өсімдіктер мен жануарлардың тіршілік етуі үшін қандай жағдайлар керек екенін өз көздерімен көріп, табиғи үдерістерді бақылау арқылы үйренеді. Мысалы, балалар бақшасында өсімдіктер егу, оларды суару және күту арқылы өсімдіктердің өсу процесін қадағалайды. Бұл балалардың табиғатқа деген қызығушылығы мен жауапкершілігін арттырады.

Балалар құстарға жем салу, ағаш отырғызу сияқты қарапайым іс-әрекеттерді орындаған сайын, олардың табиғатқа деген жауапкершілігі күшейеді. Сонымен қатар, табиғатта ойнау, жәндіктерді бақылау, гүлдер мен ағаштарды күтіп-баптау сияқты

әрекеттер арқылы олар табиғат заңдылықтарын түсініп, экологиялық сауаттылықты қалыптастырады.

Экологиялық қауіпсіздік пен санитария

Экологиялық тәрбиеде балаларды қоршаған ортаның тазалығын сақтау мен экологиялық қауіпсіздік ережелерін ұстануға үйрету де маңызды. Бұл арқылы балалар қоқыс тастамау, суды үнемдеу, электр қуатын дұрыс пайдалану сияқты қарапайым дағдыларды меңгереді. Оларды қоқысты сұрыптап тастау, пластикалық қапшықтарды қайта өңдеу сияқты іс-шараларға тарту арқылы экологиялық жауапкершілікті дамытуға болады.

Балаларға экологиялық қауіпсіздікті сақтауды үйрету тек табиғатты қорғауға ғана емес, олардың өз денсаулығына да жауапкершілікпен қарауға көмектеседі. Мұның нәтижесінде балалар санитарлық нормаларды сақтауға үйреніп, тазалық пен гигиенаның маңыздылығын түсінеді. Санитарлық тәртіптерді дұрыс ұстану арқылы экологиялық қауіпсіздікке ықпал етеді.

Экологиялық тәрбиенің бала дамуына әсері

Экологиялық тәрбие баланың барлық психологиялық, әлеуметтік және эмоционалдық даму салаларына оң әсер етеді. Мектеп жасына дейінгі кезеңде берілген экологиялық тәрбие балалардың қоршаған ортаны тереңірек түсініп, оны қорғауға дайын болуына ықпал етеді. Экологиялық тәрбие арқылы балалар табиғаттың әртүрлілігі мен оның күрделілігін тануға үйренеді. Олар өсімдіктердің, жануарлардың өмір сүру жағдайларын зерттеп, табиғат құбылыстарының мәнін түсінуге мүмкіндік алады. Бұл балалардың зерттеушілік қабілетін дамытып, олардың зейінін, байқағыштығын арттырады. Табиғатпен байланысқа түсу балалардың эмоционалдық жағдайын жақсартады. Олар табиғатты қорғау арқылы жануарлар мен өсімдіктерге мейіріммен қарап, қоршаған ортаға деген сүйіспеншілік сезімін арттырады. Бұл оларды мейірімділікке, қамқорлыққа, адамгершілікке тәрбиелейді. Экологиялық тәрбие балалардың әлеуметтік ортаны түсініп, оған жауапкершілікпен қарауына ықпал етеді. Олар табиғатты қорғаудың тек өздерінің ғана емес, бүкіл қоғамның міндеті екенін түсінеді. Осылайша, балаларда әлеуметтік-экологиялық сана қалыптасады, олар қоршаған ортаға құрметпен қарап, жауапкершілікті сезінеді.

Қорытынды

Мектеп жасына дейінгі балаларға экологиялық тәрбие беру – болашақта табиғатпен үйлесімді өмір сүретін саналы ұрпақ қалыптастырудың алғашқы қадамы. Бұл тәрбие баланың тұлға ретінде дамуына, оның табиғатқа деген көзқарасын қалыптастыруға, сондай-ақ қоршаған ортаны қорғауға деген жауапкершілігін арттыруға ықпал етеді. Экологиялық сананы ерте жастан қалыптастыру арқылы біз болашақ ұрпақтың

табиғатты сақтап, оны құрметтейтін азамат болып өсуіне жағдай жасаймыз.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Жапанова Р. Н., Аширбекова Қ. С. МЕКТЕПKE ДЕЙІНГІ БАЛАЛАРҒА ЭКОЛОГИЯЛЫҚ ТӘРБИЕ БЕРУ ТӘСІЛДЕРІ – 2018. – №. 3. – С. 90-93.
2. Ғалиева А. Н., Ахметова Г. Б. Мектеп жасына дейінгі балаларға экологиялық тәрбие беру жұмысын ұйымдастыру.
3. Интернет желісі

ҚМ АА Күәлік нөмірі: **KZ45VPY00102718** — ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігі

© 2026 **Bilimger.kz** Ақпараттық-танымдық білім порталы. Барлық мазмұн авторлық құқықпен қорғалған.